

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000677

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-01-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №16/01-05 12 березня 2024 року

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волік Наталія Миколаївна

2. Nataliia Volik

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2511-5782

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 012

Назва наукової спеціальності: Дошкільна освіта

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Дошкільна освіта

Дата захисту: 15-02-2024

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3977

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, буд. 20, Мелітополь, Мелітопольський р-н., 72312, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, буд. 20, Мелітополь, Мелітопольський р-н., 72312, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.23

Тема дисертації:

1. Розвиток емоційного інтелекту дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти
2. Development of emotional intelligence of preschool children in the conditions of a preschool education institution

Реферат:

1. У дисертації вперше теоретично обґрунтовано та експериментально доведено доцільність розгляду емоційного інтелекту у термінах дошкільної педагогіки як педагогічної проблеми; визначено теоретико-методологічні засади та окреслено педагогічні умови процесу розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти; представлено авторську теоретично обґрунтовану та експериментально перевірену методику розвитку емоційного інтелекту дитини старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти, розроблено та подано її структурно-функціональну модель; сформовано комплекс діагностичних методик для виявлення рівня розвитку емоційного інтелекту дитини дошкільного віку. Розширено та доповнено уявлення про розвиток емоційного інтелекту в онтогенезі, про доцільність цілеспрямованого впливу на розвиток емоційного інтелекту, починаючи саме з дошкільного віку, про роль

педагогів та батьків у розвитку емоційного інтелекту дитини дошкільного віку. Дістали подальшого розвитку ідеї взаємозв'язку та взаємозалежності емоційної та когнітивної складових загального розвитку дитини; концептуальні засади та науково-педагогічні підходи щодо створення оптимальних умов для успішної соціалізації дошкільника в закладі дошкільної освіти шляхом розвитку емоційного інтелекту засобами психолого-педагогічного впливу. Отримані в дисертаційному дослідженні результати було апробовано та впроваджено в освітній процес. Провідні положення дисертаційного дослідження стали підґрунтям для надрукованих науково-методичних праць. Опубліковано «Рекомендації для педагогів закладу дошкільної освіти щодо роботи з розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку»; розроблено та запатентовано «Тренінг для педагогів з розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку». На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури розглянуто стан дослідження проблеми розвитку емоційного інтелекту як чинника успішної соціалізації дітей дошкільного віку; висвітлено вплив емоцій на життєдіяльність особистості та наголошено на важливості розвитку емоційного інтелекту саме в дошкільному віці. Схарактеризовано термінологічне поле поняття «емоційний інтелект» та обґрунтовано розгляд розвитку емоційного інтелекту в дошкільному віці як психолого-педагогічної проблеми. Розкрито методичні аспекти розвитку емоційного інтелекту дошкільника. Описано вікові та індивідуальні особливості розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку. Окреслено роль дорослого в емоційному житті дошкільника. Проаналізовано стан проблеми діагностики рівня розвитку емоційного інтелекту в онтогенезі, виявлено методи та складено комплекс діагностичних методик для визначення рівня розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку; проведено аналіз отриманих результатів констатувального експерименту щодо виявлення рівня розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. Дисертація містить теоретично обґрунтовану авторську методику розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. Подано її структурно-функціональну модель, яку складають: мета, завдання, функції, принципи (наукові, загальнодидактичні та специфічні), педагогічні умови (розвинена система уявлень вихованців про емоційну сферу життя людини; організація емоційно забарвленого предметного середовища в групових осередках та прогулянкових майданчиках; методична підтримка педагогів закладу дошкільної освіти, у тому числі щодо підвищення рівня емоційного інтелекту самих педагогів; просвітницька робота з батьками вихованців засобами поширення психолого-педагогічних знань щодо вікових особливостей розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку), програмовий зміст, форми роботи (з дітьми, з педагогами, з батьками), методи; прийоми, засоби; визначено критерії та схарактеризовано рівні (високий, середній, низький) емоційної розумності дитини старшого дошкільного віку; означено компоненти методики (когнітивний, афективно-мотиваційний та реактивно-відтворювальний). Описано формувальний етап експерименту (впровадження розробленої методики розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в освітній процес закладу дошкільної освіти) та проаналізовано ефективність вказаної методики шляхом порівняння результатів констатувального етапу експерименту з результатами отриманими після проведення формувального етапу експерименту. Практичне значення дослідження полягає у впровадженні методики розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в освітній процес закладів дошкільної освіти, створення та використання в освітній роботі комплексу діагностичних методик як моніторингового інструментарію щодо рівня розвитку емоційного інтелекту дошкільника, а також в розробці тренінгу для педагогів з розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку, що можна впроваджувати в освітній процес вищих навчальних закладів та закладів професійної освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

2. In dissertation for the first time, the expediency of considering emotional intelligence in terms of preschool pedagogy as a pedagogical problem has been theoretically substantiated and experimentally proven; the theoretical and methodological principles are determined and the pedagogical conditions of the process of developing the emotional intelligence of preschool children in the conditions of a preschool education institution are outlined; an original theoretically grounded methodology for the development of the emotional intelligence of a child of older preschool age in the conditions of a preschool education institution is presented, its structural and functional model is developed and presented; a complex of diagnostic techniques was formed to identify the level

of development of the emotional intelligence of a preschool child. The concept of the development of emotional intelligence in ontogenesis, the expediency of purposeful influence on the development of emotional intelligence, starting from preschool age, the role of teachers and parents in the formation of the emotional intelligence of a preschool child has been expanded and supplemented; The idea of interconnection and interdependence of the emotional and cognitive components of the general development of the child was further developed; conceptual principles and scientific-pedagogical approaches to creating optimal conditions for the successful socialization of a preschooler in a preschool education institution through the development of emotional intelligence by means of psychological and pedagogical influence. The results obtained in the dissertation research were tested and implemented in the educational process. The leading provisions of the dissertation research became the basis for printed scientific and methodical works. «Recommendations for preschool teachers regarding work on the development of emotional intelligence of preschool children» was published; «Training for teachers on the development of emotional intelligence of preschool children» was developed and patented. The terminological field of the concept of «emotional intelligence» is characterized and the consideration of the development of emotional intelligence in preschool age as a psychological and pedagogical problem is substantiated. The methodical aspects of the development of emotional intelligence of a preschooler are highlighted. The age and individual characteristics of the development of the emotional sphere of preschool children are considered. The role of an adult in the emotional life of a preschooler is outlined. The state of the problem of diagnosis of the level of development of emotional intelligence in ontogenesis is analyzed, methods are identified and a set of diagnostic methods is compiled to determine the level of development of emotional intelligence of preschool children; the analysis of the obtained results of the ascertainment experiment on the identification of the level of development of the emotional intelligence of older preschool children was carried out. Dissertation also contains a theoretically grounded original method of developing the emotional intelligence of older preschool children in the conditions of a preschool education institution. It presents its structural and functional model, which consists of the purpose, tasks, functions, principles (scientific, general didactic and specific), pedagogical conditions (a developed system of pupils' ideas about the emotional sphere of human life; organization of an emotionally colored subject environment in group centers and playgrounds ; methodical support for teachers of preschool education institutions, including for raising the level of emotional intelligence of the teachers themselves; educational work with parents of pupils by means of dissemination of psychological and pedagogical knowledge about the age-specific features of the development of the emotional sphere of preschool children), program content, forms of work (with children, with teachers, with parents), methods; methods, tools, criteria are defined and the levels (high, medium, low) of emotional intelligence of a child of older preschool age are characterized; the components of the method (cognitive, affective-motivational and reactive-reproductive) are defined. The formative stage of the experiment (implementation of the developed method of developing the emotional intelligence of older preschool children in the educational process of the preschool institution) is described and the effectiveness of the specified method is analyzed by comparing the results of the ascertaining stage of the experiment with the results obtained after the formative stage of the experiment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Волік Н. Дидактичні ігри для розвитку емоційного інтелекту дошкільника. Гуманізація навчально-виховного процесу. Збірник наукових праць. 2019. Вип. 1(93). С. 122-141.
- Волік Н. Практичні аспекти діагностики емоційного інтелекту дітей дошкільного віку. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2020. Вип. 2. С.138-148.
- Волік Н. Окремі аспекти роботи з розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2020. Вип. 6 (162). С. 13-17.
- Volik, N. (2021). Emotional intelligence of older preschoolers: diagnostics of the development level. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 6(42), 9-17
- Волік Н. Система формування емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. Acta Paedagogica Volyniensis. 2022. Вип. 2/2022. С. 9-15.
- Волік Н. Педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту в закладі дошкільної освіти. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. 2022. Вип. 2(29). С. 162-169.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: № 0115U001735

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ляпунова Валентина Анатоліївна

2. Valentyna A. Liapunova

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5658-8128

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, буд. 20, Мелітополь, Мелітопольський р-н., 72312, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шпак Марія Мирославівна
2. Mariia M. Shpak

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-7073-4673**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка**Код за ЄДРПОУ:** 02125544**Місцезнаходження:** вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бадер Світлана Олександрівна
2. Svitlana O. Bader

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"**Код за ЄДРПОУ:** 02125131**Місцезнаходження:** вул. Генерала Ляскіна, 2, Лубни, Лубенський р-н., 37500, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ракітянська Людмила Миколаївна
2. Lyudmyla N. Rakityanska

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3586-2754**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Криворізький державний педагогічний університет**Код за ЄДРПОУ:** 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Світлана Віталіївна

2. Svitlana V. Shevchenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8281-243X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, буд. 20, Мелітополь, Мелітопольський р-н., 72312, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шевченко Юлія Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шевченко Юлія Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Григор'єва Яна Вікторівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна